

Зарубіжні авторські зібрання

Альбер

Вигнання
і царство

Новели

Харків
«Фоліо»
2020

ЖІНОЧА ЗРАДА

Нікчемна на вигляд муха вже якийсь час кружляла в автобусі, хоча вікна в ньому були розчинені. Вона якось ненормально безшумно і втомлено літала взад і вперед. Жанін випустила її з уваги, потім побачила, як вона сіла на нерухому руку її чоловіка. Було холодно. Муха здригалася за кожним поривом вітру з піском, що скреготав по вікнах. Машина котилася в слабкому світлі зимового ранку, гуркотячи залізом і колесами, розхитуючись і з натугою просуваючись далі по дорозі. Жанін подивилася на чоловіка. Жмутки посивілого волосся, що низько росли на вузькому лобі, широкий ніс, покривлений рот — Марсель скидався на невдоволеного хижака. На кожній вибоїні дороги його кидало, і він штовхав її в бік. Потім він важко осідав на розставлені ноги. Очі його дивилися в одну точку і нічого не виражали. Здавалося, що живуть тільки його великі, не порослі волоссям руки, які виглядали ще коротшими під сірою фланеллю, що виднілася з рукавів сорочки й закривала його зап'ястя. Руки його так міцно стискали маленьку полотняну валізку між колінами, що наче й не відчували нерішучих рухів мухи.

Раптом ясно почулося завивання вітру, і піщана мла, що вкривала автобус, стала ще густішою. Пісок бився об вікна жменями, немовби його кидали чиїсь невидимі

руки. Муха боязко ворухнула крильцем, присіла на лапках і злетіла. Автобус уповільнив хід, очевидно збираючись зупинитися. Потім вітер стих, імла трішки розійшлася, і машина збільшила швидкість. У затопленому піском навколишньому повітрі відкривалися шпарки світла. Дві чи три кволі й побілілі пальми, наче висічені з металу, прохопилися у вікно і одразу зникли.

— Що за країна! — промовив Марсель.

Автобус був повний арабів, які сиділи й наче спали, загорнувшись у свої бурнуси. Дехто вклав ноги на сидіння і теліпався більше за інших від коливань машини. Їхнє мовчання, їхній байдужий спокій гнітили Жанін; їй здавалося, що вона вже багато днів їде з цим німим ескортом. Однак автобус виїхав на світанку з кінцевої станції залізниці і вже дві години трясся в холодному ранковому повітрі по кам'янистому порожньому плато, яке принаймні спочатку простягало свої прямі лінії до червонуватих обр'їв. Але піднявся вітер і мало-помалу поглинув величезний простір. Від того моменту пасажири вже більше нічого не бачили; вони замовкали один за одним і пливли тепер мовчки в чомусь схожому на білу ніч, утираючи час від часу губи й очі від піску, що проникав усередину машини.

«Жанін!». Вона здригнулася від оклику чоловіка. Ще раз подумала, яке це смішне ім'я для неї — такої рослої й сильної жінки. Марсель питав, де валізка зі зразками. Вона провела ногою під сидінням, наштовхнулася на якийсь предмет і вирішила, що це та їхня валізка. Вона не хотіла нахилитися, щоб не відчувати, що трішки задихається. І проте в школі вона була першою з фізкультури, захекатись їй було неможливо. Чи так давно це

ВІДСТУПНИК, АБО СУМ'ЯТТЯ ДУХУ

«Яка каша, яка каша! Час уже навести порядок у себе в голові. Відтоді як мені відрізали язика, якийсь інший язик, не знаю, як інакше сказати, працює без упину в мене в голові, щось або хтось там говорить, раптом замовкає, а потім усе спочатку... О! я чую надто багато чого, про що, однак, не говорю, якась каша, а якщо я розкрию рота, то чути, наче хтось перегортає купку камінців. Порядок потрібен, порядок, каже язик, і водночас він балакає про щось інше, а щодо мене, то я завжди прагнув порядку. В одному я принаймні певен: я чекаю на місіонера, який має мене замінити. Я зараз на дорозі, в годині ходи від Тегази, ховаюся в обвалі каміння, сиджу на старій рушніці. Над пустелею встає день, ще дуже холодно, але згодом буде дуже спекотно, ця земля зводить з розуму, а я вже стільки років тримаюся, що й ліку їм більше не знаю... Ні, ще одне зусилля! Місіонер має прибути сьогодні вранці або ввечері. Я чув, що він приїде з проводирем, можливо, що в них тільки один верблюд на двох. Я чекатиму, я чекаю, холод, сам лише холод змушує мене тремтіти. Терпи ще, бридкий рабе!

Як довго я терплю... Коли я жив іще в себе вдома, на тому високому плато Центрального масиву, з грубим батьком, неотесаною матір'ю, вином, супом із салом кожного дня, а особливо з гірким і холодним вином,

довгою зимою, крижаним північним вітром, кучугурами снігу, гидким папоротником... О! я хотів поїхати звідти, кинути їх усіх разом і почати нарешті жити — на сонці, з чистою водою. Я вірив кюре, він говорив мені про семінарію, кожного дня він турбувався про мене, у нього був час у тому протестантському краї, де він старався ходити селом не надто помітно. Він говорив мені про майбутнє і сонце, католицтво — то сонце, казав він, давав мені читати і увігнав латинську мову в мою тверду голову: «Розумний малий, але впертий, як осел», і такий твердий, до речі, мій казан, що за все моє життя, незважаючи на всі падіння, він жодного разу не закривавився: «Бичача голова», казав мій батько, ця свиня. У семінарії всі пишалися, бо притягти когось із протестантського краю — то була перемога, я був для них, як сонце Аустерліца. Бліденьке сонце, щоправда, з причини алкоголю, вони пили кисле вино, і в дітей їхніх гнили зуби, та-та-та, вбити свого батька — ось що треба було б зробити, та нема чого вже боятися, він не кине́ться до місії, бо помер уже давно, кислюче вино врешті-решт продірявило йому шлунок, тож тепер залишається вбити місіонера.

Я маю звести рахунки з ним і з його хазяями, з моїми вчителями, що обдурили мене, з паскудною Європою, всі мене обдурили. У місії тільки одне й можна було чути — йти до дикунів і казати їм: «Ось мій Господь, дивіться на нього, він ніколи не б'є і не вбиває, він наказує тихим голосом, він підставляє другу щоку, він найвищий з господарів, оберіть його, погляньте, як він зробив мене кращим, скривдіть мене, і ви самі це побачите». Так, я вірив, кхе, кхе, і я відчував, що стаю кращим, я

ЗМІСТ

Жіноча зрада	5
Відступник, або Сум'яття духу	27
Німота	47
Гість	63
Йона, або Художник за роботою	81
Обітний камінь	117